

Arvustus. Armastusest kuivikutele

"Kõik kirjad on armastuskirjad": Minna Hindi "Kingitus armastatule" (Foto: Karel Koplímets)

Mari Kartau

3.02.2016 10:49

Rubriik: Kunst (<http://kultuur.err.ee/l/kunst>)

Näitus

"Kõik kirjad on armastuskirjad"

Kuraator Marge Monko

Tallinna Kunstihoones

6. märtsini

Tallinna Kunstihoones on avatud Marge Monko kureeritud näitus "Kõik kirjad on armastuskirjad". Tegemist on üpris mahuka rahvusvahelise originaalnäitusega, mis on väga hästi koostatud, teostatud ja kujundatud. Ka näitusega kaasnevad infomaterjalid ning haridusprogramm on ülimalt põhjalikud, samas ka kasutajasõbralikud. Kõike seda saavutada ei ole mitte eriti lihtne, selle eest au ja lugupidamine nii kuraatorile, Kunstihoonele kui teistele tiimiliikmetele.

Armastusteema ei tule sedaviisi manifesteerituna kuigi sageli kaasaegses kunstis esile. Eks selliste tundeliste asjadega on oht magusaks muutuda, ja seda kardetakse. Kõnealusel näitusel on mindud teise äärmusse ja armastust vaat et teaduslikult prepareeritud. Imalat kitsi ega lääget erootikat siit ei leia.

Selle asemel näeme kunstilisi dokumentatsioone, kohati muuseumieksponaate meenutavaid armastuse, suhete, seksuaalsuse teemalisi referaate. Žanrimääratlus "referaat" tundub sel näitusel kuidagi eriti sobiv, kuigi taolised loometaktikad on kasutusel laiemalt. Parimaks näiteks Gerard Byrne'i "Uued seksuaalsed eluviisid", kus on taaslavastatud 1973. aastal ajakirjas Playboy läbi viidud vestlusring alternatiivsetest seksuaalsetest praktikatest ehk kõigest sellest, mis eristub traditsioonilise heteroseksuaalse paarisuhte tekialusest. Kohati ülemängivate näitlejatega pseudodokumentaali jookseb mitmest telekast, taustaks fotod hoonest, kus võtted toimusid.

Siit hakkavad tekkima küsimused. Kuraator põhjendab küll majapildid saatetekstis kenasti ära, aga olgem ausad, arhitektuurifoto armastuse müstika mõistmisele kaasa ei aita ja ka videotes kuuldav tekst mitte, kuna tegu on nõ vanade uudistega.

Teine taoline töö on Hamza Halloubi film "Ilummine"; mis jutustab Iraani päritolu filmistaarist Golshifteh Farahanist. Isiksus ja temaga kaasnevad lood on huvitavad. Film ise sarnaneb rohkem konverentsisalvestusele, kus on olnud tavapärasest loomingulisem operaator. Staari ennast me ei näe, kuna ta keeldus filmis osalemast. Spetsialistide kommentaarid mosleminaiste kohta käivatest klišeedest ja muust taolisest on asjakohased, kuid ei kvalifitseeru kunstiks, sest nad on lihtsalt teisest žanrist – intervjuud asjatundjatega.

Meie oma Anna-Stina Treumund esitab etnograafilise ekspositsiooni sadomaso artefaktidest. Nende puhul on sümpaatne see, et mõnelgi on näha kasutusjälgi, mis tähendab, et tegu pole fiktsiooniga, vaid killukesega tegelikkusest, mida on küll sordiini all, museaalse neutraalsusega esitatud.

Egon van Herreweghe tööd on kunstilises mõttes huvitavad, ta tegeleb tegelikult maalikunsti, mitte niivõrd armastuse probleematikaga. Ülesuurendatud Rubensi "Süütalaste tapmine", kus lopsakate värvide asemel on kuiv raster, samuti lahustiga laialihõõrutud Vogue'i reklaamid dekonstrueerivad maalikunsti ning samas laiendavad selle piire.

Mõne töö puhul jääb seos teemaga küll äärmiselt arusaamatuks, näiteks Herman Chongi raamatuvirnad joogiklaasidega. Inimene võib muidugi armastada raamatuid, nagu ka jäätist, kasse või suusatamist, kuid ma pole kindel, kuulub see ikka armastusenäituse kompetentsi.

Liikudes edasi kontoriromaanide temaatikasse, tuleb kõigepealt mainida Johnson ja Johnsoni hiiglaslikku ülesuurendatud Exceli torti. See on nutikas skulptuur, millel kujutatav diagramm võiks ilmestada erinevaid elunähtusi, hea fantaasia korral ehk ka armastust.

Meggy Rustamova foto müügijuhtide koosolekust on lihtsalt igav ning tema helikunstiteos välisuksel näituse külastamise ajal ei töötanud. Viimase pealkiri on "Armastaja diskursus: intiimsed katkendid", laenatud osalt Roland Barthes'ilt. See on ülimalt intellektuaalne, kuid kas armastusest rääkides peab seda ilmingimata nii rõhutatult olema? Meenus lugu, kui üks tuntud intellektuaal istus mu sõbranna voodiserval ning ütles: "Ma sooviksin saavutada sinuga füüsilist kontakti." Ei toiminud, kontakt jäi saavutamata.

Erika Hocki tekstiilikunst on väga kihvt, hea meelega riputaks sealt mõned vaibad oma villasse. Nende seos taustaks oleva looga arhitektist, keda vaevas vastamata armastus, jääb visuaalselt põhjendamata.

Meie tekstiilikunstik **Anu Põder** (1947-2013) on ääretult nutikas leid, tema tööd pole arusaadavatel põhjustel äsjaavalminud, kuid mõjuvad värskelt. Ta on suutnud võtta tekstiilist kontseptuaalsel tasandil, mis võtta annab, luues allusioone tekstiili kui naiseliku meediumiga, tekstiili kui keha kattega ja seeläbi ilmselt enese tahtmata teinud tugevat, heas mõttes feministlikku kunsti.

Minu suurim lemmik näitusel on **Minna Hindi** "Kingitus armastatule", kus on pakutud võimalus muusikuambitsioonidega turvamehele mängida kogu näituse kestel galeriis klaverit sama tasu eest, mille eest ta muidu kaubakeskust valvaks. See on tõsiselt armas ja elav töö, ning mitte ainult sellepärast, et tegu on elava inimesega, vaid ka reaalsusse sekkuva hoolimise poolest.

Olenemata kritiseeritud kuivusenootidest, tasub seda näitust kindlasti vaatama minna. Näitusegiidi lugedes või ka audiogiidi kasutades ja kaasa mõeldes saab siit palju huvitavat infot ühiskonna, kunsti ja kultuuriloo kohta. Eks selle kirglikuma, lihalikuma ja elusama osa armastusest peab siis igaüks ise oma kogemuste põhjal juurde mõtlema.

Toimetas
Valner Valme